

Förstudie i Timrå kommun - Föräldraskapsstöd

- **Förstudie – behov och resurser**

Förslag

Förstudiegruppen, bestående av representanter från barn- och utbildningsförvaltningen, kultur- och teknikförvaltningen, socialförvaltningen och kommunledningskontoret, föreslår:

- Förstudien avslutas och drivs vidare som genomförandeprojekt under ett år. Därefter ska föräldraskapsstöd ingå i socialtjänstens ordinarie verksamhet.
- Socialförvaltningen utser en projektledare med uppdrag att utarbeta en projektplan för det fortsatta arbetet riktat mot generell föräldrastöd. I uppdraget skall ingå kontakt- och informationsansvar mot BVC (Barnvårdscentralen), skola, förskola, fritidsgårdar, religiösa samfund, föreningar och intresseorganisationer.
- Finansiering för fortsatt drift i projektform 2018 föreslås ske genom bl.a överföring av förstudiemedel, 50.000 kr, från kommunledningskontorets budget till socialnämnden.
- Övrig finansiering för 2018 sker inom deltagande verksamheters budget.
- Finansiering, förutsatt att projektplanen godkänns, för 2019 hänskjuts till budgetberedningen.

Uppdraget - förstudiens syfte

Att undersöka förutsättningarna för att skapa en hållbar plattform och ett hållbart arbetssätt för att kunna erbjuda föräldraskapsstödjande insatser. Denna plattform bör skapas i samverkan och drivas gemensamt av socialtjänst, barn- och utbildning och kultur och teknikförvaltningen.

Presenterar modell/metod för generellt föräldraskapsstöd som syftar till att nå effektmålen – gärna i jämförelse med alternativa modeller/metoder.

Förstudiegruppen kan konstatera att det pågår ett föräldrastödjande arbete idag men det behöver utvecklas. Gruppen konstaterar vidare att modell/metod inte kan presenteras utan en djupare analys. Behovet måste klargöras innan metoder kan föreslås. Hur kan vi samverka med andra aktörer (t.ex kommuner, studieförbund).

Föreslå organisatorisk hemvist för sådan föräldraskapsstödjande verksamhet i den kommunala organisationen samt om det bör genomföras som projekt eller som en del av ordinarie verksamhet i linjeorganisationen.

För att bygga förutsättningar för ett långsiktigt och hållbart föräldrastöd i Timrå kommun anser förstudiegruppen att familjeresurscenter (FRC) är en bra grund att utgå ifrån.

Avgränsa innehåll och omfattning, med kostnadsberäkning, som kan utgöra grund för politik prioritering inför verksamhetsåret 2019

För att arbetet med generellt föräldraskapsstöd inte ska avstanna anser förstudiegruppen att utredning sker (inom FRC:s verksamhet) i projektform under ett år med start under hösten 2018.

Kostnad: ca 500.000 kronor på årsbasis

Grovt beräkna samhällsnyttan i relation till kostnad för verksamheten med hjälp av omvärldsanalys och goda exempel från andra kommuner.

Vårt pengarna?

Enligt Folkhälsomyndighetens vägledning 2013, där värdefulla erfarenheter har hämtats från en rad föräldrastödsprojekt som ingått i regeringens nationella strategi för att utveckla föräldrastöd, framgår

bl.a att: även en enklare form av föräldrastödsinsats är kostnadsbesparande, såsom självstudier med hjälp av bok om föräldraskap: ”Fem gånger mer kärlek”. I samma dokument framgår att för varje satsad krona får man i genomsnitt två kronor tillbaka under en period av ett till två år.

Slutsats: Föräldraskapsstöd i form av föräldrastödsprogram är en lönsam satsning som betalar för sig själv efter ett år.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/17c2137a091b4b12a42d43e48cb6827d/foraldrar-spelar-roll-vagledning-i-lokalt-och-regionalt-foraldrastodsarbete.pdf>

Mål i enlighet med nationella föräldrastödsstrategin

Övergripande mål

Alla föräldrar ska erbjudas föräldraskapsstöd under barnets uppväxt 0-17 år. Stödet ska vara frivilligt och ges utifrån föräldrars önskemål och behov.

Delmål 1

Ökad samvekan kring föräldraskapsstöd mellan aktörer vars verksamhet riktar sig till barn och deras föräldrar

Delmål 2

Ökat antal hälsofrämjande arenor och mötesplatser för föräldrar

Delmål 3

Ökat antal föräldrastödsaktörer med utbildning i hälsofrämjande metoder och evidensbaserade föräldrastödsprogram

Inledning och bakgrund

Enligt FN:s konvention om barns rättigheter och den svenska strategin för att stärka barns rättigheter ska samhället erbjuda föräldrar stöd och hjälp i föräldraskapet. Stöd i föräldraskapet ska erbjudas generellt, det vill säga att alla föräldrar erbjuds samma möjlighet utan hänsyn till eventuella riskfaktorer.

Med undantag för socialtjänstens riktade insatser gällande föräldraskapsstöd så drivs frågan om generell föräldraskapsstöd inte i organiserad form i Timrå kommun. Vissa punktinsatser har genomförts under åren men på sikt blir detta ohållbart då det inte finns något gemensamt ansvar eller samverkan gällande utbildning, metoder mm.

I kommunens folkhälsoprogram 2016-2019 – barn och ungas uppväxtvillkor anges som lokalt mål att ”antalet nätverk mellan kommunmedborgarna ska öka. Föräldra- och vuxenrollen ska stärkas”. Som delmål anges att ”andelen vuxna som deltar i föräldraskapsstödande program eller aktiviteter ska öka. Familjens förutsättningar att vara barnens främsta resurs ska stärkas”

Föräldraskapsstöd, behövs det?

Det finns omfattande vetenskaplig grund för att stöd till föräldrar, som bidrar till att utveckla ett gott samspel mellan föräldrar och barn, gynnar en positiv utveckling hos barnen samt minskar psykisk ohälsa och andra hälsoproblem.

Forskare har också gjort hälsoekonomiska beräkningar på föräldraskapsstödet som visar att det är en lönsam satsning som betalar sig själv efter ett år. Varje satsad krona ger i genomsnitt två kronor tillbaks under en period av ett till två år. Generellt föräldraskapsstöd kan också vara hälsoekonomiskt motiverade baserat på en låg kostnad i kombination med en minskning av utagerande beteende eller ökad hälsorelaterad livskvalitet.

Aktörer/metoder

I och med det ökade intresset för föräldraskapsstöd har en stor mängd aktörer erbjudit föräldrastödstjänster. Det kräver god kännedom om vilka program som är utvärderade och kostnadseffektiva. Föräldrastöd erbjuds av en mängd privata aktörer, många med program som har sitt ursprung i USA. Vissa av dem är även utvärderade i Sverige. Det börjar också dyka upp en hel del intressanta program som är både framtagna och utvärderade i Sverige. Inte sällan tecknar kommunerna avtal med studieförbund som ofta har god erfarenhet och föräldrastödsprogram.

Nuläge i Timrå kommun

Sammanfattning av de föräldrastödsinsatser som erbjuds i Timrå kommun idag. Universell, selektiv och indikerad prevention står för olika nivåer av förebyggande insatser där universell riktar sig till samtliga föräldrar, selektiv till föräldragrupper med barn med särskilda behov och selektiv nivå avser stöd till enskilda familjer som har uttalade problem.

	Universell prevention Generellt föräldrastöd till alla föräldrar	Selektiv prevention Till föräldrar med behov av stöd	Indikerad prevention Till föräldrar med uttalade problem	
Barn ca 3 mån BVC	BVC föräldragrupper IFO Service	BVC, IFO service och bistånd	IFO, service och bistånd, BUP, HAB, Primärvård (VC), BUM (Barn och ungdoms-medicin)	
Barn ca 6 mån	BVC IFO service	BVC, IFO service och bistånd	IFO, service och bistånd, BUP, HAB, Primärvård (VC), BUM (Barn och ungdoms-medicin)	
Barn 1-5 år	Bokpåsar finns på en stor del av förskolorna (inte alla). Självinläring med boken "fem gånger mer kärlek"	IFO, service och bistånd, BVC, Förskola	IFO, service och bistånd, BUP, HAB, Primärvård (VC), BUM (Barn och ungdoms-medicin)	
Barn 6-18 år		IFO service och bistånd BiFF, skola	IFO, service och bistånd, BUP, HAB, Primärvård (VC), BUM (Barn och ungdoms-medicin)	

BVC-grupper – Barnavårdscentralen erbjuder föräldragrupper i samband med barnets födelse. Där tas de vanligaste frågeställningarna upp: mat sömn, amning etc. BVC-sköterskorna utgår ifrån ett material som både MVC och BVC varit mer och utformat under några år.

BIFF – Barn i föräldrars fokus – en gruppverksamhet för föräldrar som separerat. Behöver utvecklas. Begränsningen ”föräldrar som separerat” är numera borttagen. Olika teman som t.ex kommunikation, kompromiss, samspel och gränssättning. Gruppträffar vid tre tillfällen med max 8-10 personer.

Lotsen – Träning i föräldrarollen genom vardagliga aktiviteter och samtal i en hemmaliknande miljö.

Familjebehandling – samtal och behandlingsterapi för att stödja föräldrar att få nya och konstruktiva verktyg och strategier i sitt föräldraskap.

Råd- och stödsamtal – ring eller kom och prata ett begränsat antal gånger. Vid behov av mer stöd lotsas föräldrar vidare till handläggare för bedömning av ytterligare hjälpbehov.

I skolans styrdokument finns det inget direkt riktat uppdrag att ge föräldraskapsstöd, däremot blir det ett indirekt föräldrastöd då

Förskolans arbete med barnen ska ske i ett nära, förtroendefullt, samarbete med hemmen (ca 95 % av Timrås barn går i förskola så vi når många föräldrar).

Genomförs bl.a. genom:

- Inskolning och inskolningssamtal
- Tamburkontakter
- Föräldramöten med olika innehåll, t.ex. BVC, MVC och FRC som informerar och möter upp föräldrars frågor i föräldrarollen
- Utvecklingssamtal
- Överskolningssamtal inför förskoleklass
- Enskilda samtal initierade av vårdnadshavare eller skola
- Informationskanal för FRC:s föräldrastödsprogram

Skolans och vårdnadshavarens gemensamma ansvar för elevernas skolgång ska skapa de bästa förutsättningarna för barn- och ungdomars lärande.

Genomförs bl.a. genom:

- Utvecklingssamtal varje termin
- Föräldramöten med olika innehåll – bl.a. information från Polis, FRC, Studie- och yrkesvägledning – hur kan jag som förälder stödja mitt barn i det framtida yrkesvalet
- Enskilda samtal initierade av vårdnadshavare eller skola.
- Informationskanal för FRC:s föräldrastödsprogram

Finns idag ett bra samarbete med socialtjänst och FRC.

Kultur och teknik

Har inget direkt uppdrag att arbeta med föräldrastödjande verksamhet. Har dock som uppdrag att skapa en meningsfull fritid för barn och unga i Timrå kommun. Uppdraget är att ge alla barn och ungdomar möjlighet till en meningsfull fritid inom den ekonomiska ram som tilldelas förvaltningen. Samtidigt måste den verksamhet som förvaltningen bedriver i egen regi eller utförs av en förening, ha en prioritet att jämna ut socioekonomiska skillnader mellan olika familjer i Timrå kommun.

I kommunen finns öppen ungdomsgårdsverksamhet på tre platser, aktivitetshuset Pangea i Tallnäs, Folkets Hus i Söråker och bygdegården i Ljustorp. Där finns också en öppen aktivitetsfredag i Bergeforsen (fredagsmys). Genom att närheten till ungdomarna/barnen så finns kännedom om i vilka grupper och vilka ev. svårigheter föräldrarna kan stå inför. Detta kan i sin tur ligga till grund för att bedriva föräldrastödjande verksamhet. Fridispersonalen har idag ett nära samarbete med socialtjänsten och polisen och är en viktig del in det nätverk där även Arenaskolan ingår. I dagsläget finns föräldrastödjande verksamhet på Pangea. Detta sker i samarbete med Röda Korset som har föräldrastödjande grupper 1 g/vecka.

Rädda barnen och Studieförbundet bedriver f.n. föräldrastöd till asylsökande vårdnadshavare/föräldrar? Metod = älskade barn. Planering pågår för ytterligare insatser med samma metod.